

Utrettelig til tjeneste

Ivan Vakulenko (39) er tannlege i Oslo. Mens han venter på å få tjenestegjøre i den ukrainske hæren har han hentet flyktninger på grensen til Polen og samlet inn to fulle tilhengerlass med tannlegeutstyr til kolleger i Ukraina.

✍️ TONE ELISE ENG GALÅEN

Ivan Vakulenko bidrar med det han kan for å hjelpe tannleger i hjemlandet. All fritid går med til å organisere forsendelser med utstyr som lastes om på biler og kjøres gjennom Europa til Ukraina.

– Mange av vennene mine er innkalt til hæren, også broren min. Jeg har søkt om å få være med som militærtannlege, men står foreløpig på venteliste som nummer 25. Mange av tannlegene i Ukraina har måttet forlate praksisen sin og melder seg derfor til tjeneste, sier Vakulenko.

– Her i Norge er du trygg. Hvorfor vil du inn i hæren og ut i krig?

– Det er vanskelig å forklare. Jeg tror det handler om et instinkt, det føles selvsagt å skulle forsvare hjemlandet mitt, sier han.

To ganger ved grensen

En krig handler ikke bare om den fysiske krigføringen. Parallelt med maskingeværild, tanks og bomber som faller, foregår det også en krig om ressurser. Vakulenko bidrar der han kan. Som organisator, tolk, innsamlingsleder, kontaktperson og tannlege, har han siden krigens utbrudd i februar vært gjennom Europa to ganger i buss for å hente flykninger. Han har samlet inn flere hundre kilo med tannlegeinstrumenter og annet odontologisk utstyr. Sammen med kamerater har han levert kjøretøy til den ukrainske hæren, og han har gitt gratis tannbehandling til et per titalls ukrainske flykninger her i Norge.

– Det jeg kan tilby er min kunnskap, erfaring og kapasitet. All fritiden jeg har, går til å hjelpe og støtte Ukraina der jeg kan. Slik må det være, det føles riktig og meningsfullt, sier Vakulenko.

To ganger tannlege

Han er utdannet tannlege to ganger, først i Ukraina og så i Norge. Etter å ha jobbet som tannlege i Kharkiv i ni år, bestemte han og kona seg for å prøve noe nytt.

– Jeg solgte praksisen, og så reiste vi til Norge og Tromsø i 2013. Kona begynte å studere økonomi, selv fikk jeg avslag da jeg søkte om autorisasjon som tannlege i Norge. Etter hvert startet jeg på tredje året ved Institutt for klinisk odontologi ved Universitetet i Tromsø, og ble siden uteksaminert som tannlege for andre gang, forteller Vakulenko.

Bare noen dager etter at krigen startet, ble det kjent for en hel verden at ukrainske kvinner og barn tok seg over grensen til nabolandet Polen i stort antall. Mange av dem ante ikke hvor de skulle ta veien videre.

Det var da jeg bestemte meg for å gjøre noe aktivt. Ukrainere vet generelt lite om Norge. De som kom over grensa trengte tolk, og noen som kunne orientere og veilede. I løpet av kort tid befant jeg meg på en buss i retning Polen. Planen var å fylle opp bussen med flykninger og returnere til Norge, sier han.

NRK var med på turen og laget en reportasje, som også ble publisert i Tidende nr. 6–7 i år.

Mange donerer utstyr

Hjemme i Norge har Vakulenko bygget opp et nettverk av givere som bidrar med utstyr som trengs på en tannklinikk.

– Jeg er med i gruppen *Oss tannleger imellom* på Facebook. Den teller rundt 4 000 norske tannleger. Jeg spurte der om noen hadde tannlegeutstyr å donere. Responsen var svært positiv. Mange ønsket å bidra. Det samme gjelder for de leverandørene jeg er i kontakt med. Nesten alle har donert kirurgisk utstyr, materiell og produkter til desinfeksjon. Også *Endodontic Teaching Centre Oslo* har bidratt med mye utstyr, særlig til endodontisk behandling, sier han.

Utstyret fraktes frem til den polske grensen og sendes inn i Ukraina til byen Lviv, der den ukrainske tannlegeforeningen har sitt depot. Alt tannlegemateriell donert fra land i Europa kommer hit før det blir fordelt videre. Her blir det tatt bilder av utstyret, og avsender får en rapport om hvor det ender til slutt.

Vakulenko tok også kontakt med norske apotek i håp om å få tak i lokalbedøvelse, men møtte et byråkratisk problem: Legemidler kan ikke doneres. Da samlet kollegene ved Bekkestua tannklinikk inn 10 000 kroner som var nok til å kjøpe 2 100 anestesikarpyler med nål i Polen.

Når Tidende snakker med Vakulenko skal en ny last med utstyr sendes fra Norge til Ukraina dagen etter. Denne gangen skal alt til Bucha, en by i nærheten av Kyiv. Her blir utstyret lastet av, før bilen kjøres videre til Kharkiv og doneres til militærlegen som redningsbil.

–Tannlegene i Bucha forsøker å renovere den offentlige tannklinikken. De ringte meg og spurte om jeg kunne hjelpe, de mangler alt. Kontorene er helt ødelagt av bombing, men halvparten av klinikken fungerer. De legger ikke lenger fyllinger eller setter inn kroner, alt de gjør nå er akutt. De trekker tenner, eller henviser videre til oralkirurg. Bucha er utbombet, og i tillegg et av stedene hvor det er blitt begått folkemord under denne krigen, forteller Vakulenko.

Kollegaer og leverandører har så langt donerte mange hundre kilo tannlegeutstyr. – Responsen har vært overveldende, sier Vakulenko.

Gratis tannbehandling til flyktninger

Mange tannleger har flyktet fra Ukraina og befinner seg nå i Europa. I likhet med i Norge, får ingen ukrainske tannleger praktisere i europeiske land. Polen er et unntak, her kan de utøve yrket sitt så sant de behersker polsk.

– Det er bare kvinnelige tannleger som kan krysse grensen ut av Ukraina. De mannlige tannlegene som nå står uten pasienter må finne noe annet å gjøre, eller verve seg til hæren. Det er derfor ikke særlig overraskende at jeg står i kø, sier Vakulenko.

Dentalstøp
Tannteknikk

@ post@dentalstoep.no

☎ 55 59 81 70

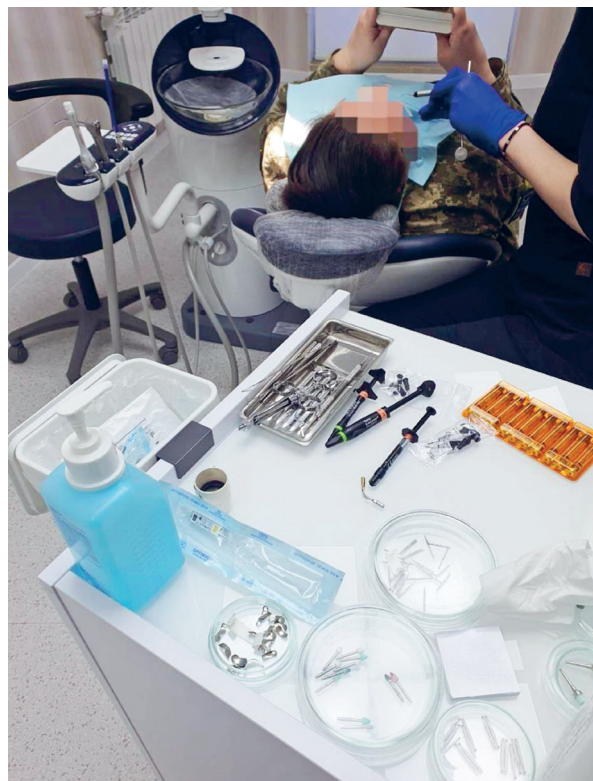
🌐 dentalstoep.no

- ➔ Monolittisk zirconia ...
Ingen porselen, ingen «chipping»
- ➔ Vi tar imot digitale avtrykk fra alle
intraorale scannere
- ➔ Arbeider på alle kjente implantatsystem

Ved Christiania tannlegesenter Oslo tar tannlege Ivan Vakulenko imot ukrainske flyktninger. I stolen sitter Oksana Nima, tannlegesekretær Danayet Yared Kidane til høyre.

Den generelle tannhelsen i Ukraina er henger sammen med geografi og økonomi. I noen områder av landet er tannhelsen svært dårlig, mens den i store byer med større tilgang til tannhelsetjenester er betydelig bedre. Ukraina har ingen tann- og helsestatistikk å vise til, likevel er Vakulenko ikke i tvil om årsaken.

– Forklaringen er sukker. Ukraina produserer mye sukker for eksport, og det er vanlig for befolkningen å spise mye sukker. Det får konsekvenser. I Ukraina er det helt vanlig at barn må til tannlegen på grunn av smerter forårsaket av karies, forteller han.

Da de ukrainske flyktningene begynte å komme til Norge, tilbød Vakulenko gratis tannbehandling på klinikken. De fleste hadde store tannhelsemessige utfordringer.

– Jeg snakket med klinikkleder for Christiania tannlegesenter, og vi ble enige om at jeg kunne gi gratis behandling i påvente av at NAV utarbeidet retningslinjer for ukrainske

flyktninger over 18 år. Vi spredte informasjon om tjenesten i sosiale medier, og i løpet av den første måneden tok vi imot cirka 20 personer til behandling, i tillegg til mange henvendelser eller konsultasjoner på telefon og Messenger. Nå er det godt organisert og de ukrainske flyktningene får tilbud om tannlegebehandling gjennom det offentlige, eller ved private klinikker i kommunen der de er blitt bosatt, sier Vakulenko.

Han forventer at tannhelsen i den ukrainske befolkningen vil forverres i løpet av krigen. I byer der russerne er blitt presset tilbake, som Kharkiv, returnerer den fordrevne befolkningen.

– I sosiale medier kan jeg se at mine tidligere kolleger kommer tilbake og forsøker å organisere en praksis. Det vil bli nok å gjøre for ukrainske tannleger i årene etter at krigen er over. Du prioriterer ikke tannhelse når mannen din er drept i krigen eller når huset ditt er bombet sønder og sammen, sier Vakulenko.